

Методичний коментар до уроку “Осінні мандри”

Дорога за небокрай

Привіт, мандрівко!

Чарівниця осінь причепурює кожне місто і селище по-різному. Знаходить свої улюблені дерева та перетворює їх на різнобарвні букети, яскраві плоди доповнюють її вбрання намистом, а клумби осінніх квітів — як останнє вітання літа. Помандруємо до завжди юного Парижа і роздивимося його золотаве вбрання, побачене художником.

- Яка музика згадується напередодні мандрівки? Наспівайте її.
- Які передчуття охоплюють вас напередодні мандрівки? Чого ви чекаєте від неї?
- Чи буває особливий мандрівний настрій? Який він?
- Поділіться з однокласниками та однокласницями своїми відчуттями.
- Чому ми чекаємо чогось особливого від мандрівок?

А тепер вирушаймо!

Париж — музей просто неба

Кажуть, що Париж — особливе місто, музей просто неба. Дізнайтеся про мистецькі цікавинки Парижа, які можна побачити, гуляючи його вулицями. Розкажіть про ту, яка найбільше вразила.

Париж — столиця та найбільше місто Франції. Багатонаціональне і багатокультурне місто, яскраве і живе. Це одне з найромантичніших і модних міст світу, яке приваблює мільйони туристів знаменитими пам'ятками, прекрасною архітектурою, модними бутиками й особливою атмосферою любові та свободи.

Розгляньте з дітьми світлини (презентація “[Париж](#)”). Надихайтеся, милуйтеся, дивуйтеся, діліться враженнями.

Знайомимося з художником

Сподіваюся, що діти вже бачили картини Олега Шупляка і знають особливості його картин. Запропонуйте їм пригадати, які картини художника вони бачили, чим вони їх вразили, чим вирізняються твори цього митця з-поміж інших. Коротко нагадайте біографію майстра.

Сучасного художника й педагога Олега Шупляка вважають українським Сальвадором Далі. Митець називає власні картини **двовзорами** — такі картини можуть мати подвійний, а інколи й потрійний зміст. Ніби милуєшся пейзажем, аж раптом помічаєш очі, що дивляться на тебе з картини. Кожнісінький, навіть найбанальніший пейзаж перетворюється на казковий світ завдяки оптичним ілюзіям, художньому обману зору, іграм розуму. Нині в доробку художника є понад 60 двовзорів.

Особливої назви цей жанр поки що не має, адже небагато митців малюють у такому стилі. Він належить до сюрреалізму, хоча насправді це щось нове. Якщо зазирнути в історію, перші ілюзії в живописі можна побачити десь у XVI столітті. Саме тоді Джузеппе Арчімбольдо створював портрети з різноманітних овочів. Сальвадор Далі також працював у цій незвичайній техніці. Можливо, саме одна з його картин надихнула Олега Шупляка

на створення двовзорів. Художник вважає, що “образотворче мистецтво не зобов’язане просто відображати довкілля, воно може творити чудеса”.

Особливістю творчості Шупляка в цьому жанрі є українська тематика. Художник пояснює своє тяжіння до національного колориту так: “Це не випадково, адже мистецтво знебарвлюється, коли зникає національне”.

Паризька осінь

Роздивимося уважно картину Олега Шупляка “Паризька осінь”.

- Що ви одразу бачите, коли вперше роздивляєтеся картину?
- А потім, коли придивилися?
- Як гадаєте, чому Олег Шупляк назвав картину саме “Паризька осінь”? Які два змісти зустрілися в цій назві?
- А як назвали б картину ви?
- Як гадаєте, чому художник вирішив зобразити саме Париж?

Художник детально промальовує передній план (те, що художник розташував на картині ближче до глядача — найважливіше у композиції). Об’єкти, розташовані далі від глядача, промальовуються менш детально — середній і дальній (те, що вдалечині).

- Який винахід художника допомагає краще уявити обриси Ейфелевої вежі — одного із символів Франції?
- Як художник змальовує дерева — детально промальовує кожну деталь чи створює загальний обрис дерева? Як гадаєш, чому він так діє?
- Яка погода на картині? Як художник створює осінній настрій?
- Куди веде ця дорога?
- Пофантазуйте і знайдіть третій зміст картини.

Якщо дивитися вгору картини, то Ейфелева вежа перетворюється на літак чи космічну ракету, а дорога — на злітно-посадкову смугу.

- Можливо, саме зараз вам хочеться змінити назву картини, щоб відобразити в ній одразу три змісти? Як саме?

Символи Франції

У кожній країні є об’єкти, які люди з різних куточків світу пригадують, почувши її назву. Це — символи країни. У Франції це **Ейфелева вежа** — архітектурна пам’ятка Парижа. Вежу названо на честь її конструктора Гюстава Ейфеля, який створив її в 1889 році. Ейфель називав її “300-метровою вежею”. Інша, народна назва — “Залізна пані”.

Понад 40 років Ейфелева вежа була найвищою спорудою у світі, майже вдвічі вищою за інші високі будівлі того часу. Нині вежа найвідвідуваніша і найфотографованіша туристична пам’ятка світу.

- У чому особливість Ейфелевої вежі як споруди?
- Поміркуйте, які споруди сьогодні є символами України, Києва, вашого рідного міста (селища).

Французька співачка й акторка **Едіт Піаф** — одна з найвідоміших естрадних співачок світу. Її вважають національним надбанням Франції. Іноді складається враження, що її глибокий сильний голос і зараз звучить на вулицях Парижа.

Послухайте пісню у виконанні Едіт Піаф і уявіть себе на паризьких вулицях. Можете зобразити те, що постало у вашій уяві.

- Як ви уявляєте Едіт Піаф?

Запропонуйте дітям описати співачку за голосом: здається, вона красуня, велична вольова жінка, яка одразу вирізняється з-поміж інших. Але на сцену виходить звичайна тендітна жінка (див. [запис з концерту Едіт Піаф](#)). Її називали французькими горобчиком, а от неповторною, такою, як її уявляють слухачі всього світу, її робить потужний, глибокий голос, неповторна манера співу.

- Яке у вас враження від співу Едіт Піаф?
- Чи захоплює вас її спів? Як гадаєте, чому?

Едіт Піаф співала не голосом, а душею, попускаючи кожну ноту через свої почуття. Вона одразу захоплювала увагу всіх у залі: їй неможливо було не слухати, не захоплюватися нею.

Сходинки в осінь

Роздивіться пейзаж художника з Кривого Рогу Олега Щербакова.

- Знайдіть на картині передній, середній і дальній плани.
- Придивіться, як художник зображує сходинки: що далі, то вони вужчі.
- Які прийоми зображення об'єктів ви можете знайти в картинах обох художників?

Додатково варто розв'язати з дітьми завдання на с. 4 з [робочого зошита-альбому "Мистецтво"](#) для 4 класу. Обговоріть із дітьми, як по-різному художники змальовують Париж, Ейфелеву вежу, але які співзвучні їхні картини.

Малюємо вулицю

Об'єм на площині

Ще раз розглянь картини: таке враження, що зображення на них об'ємне, так і хочеться пробігтися сходинками, зазирнути під місточок, подивитися вниз і вдалечину. Але ж художники малювали на звичайному полотні, звичайними фарбами! Створити диво майстрам допомогли закони перспективи — що далі від глядача розташований предмет, то менше його зображення. Об'єкти на передньому плані промальовані чіткіше, яскравіше, детальніше, ніж на дальньому.

Перспектива — спосіб зображення просторових об'єктів або їх композиції на площині, який ураховує, що віддалені об'єкти ми бачимо не такими, як наближені.

Осінь місто

Подумки здійсніть прогулянку рідним містом. Як осінь його прикрасила? Яка вулиця зараз особливо ошатна? Намалюйте її. Починайте малювати простим олівцем. Не забувайте про закони перспективи.

У [робочому зошиті-альбомі "Мистецтво"](#) для 4 класу є інший варіант завдання — діти можуть намалювати вулицю казкового міста. Педагог обирає той варіант, який вважає прийнятнішим для його учнів та учениць або надає дітям право вибору.